

Македонско здружение на млади правници

Примено:	22-09-2017		
Орг. Един.	Број:	Прилог:	Вредност:
43	6061	1	

До: Влада на Република Македонија
Генерален секретаријат
Одделение за соработка со невладини организации

Од: Македонско здружение на млади правници (МЗМП)
ул. Донбас 14/1-6, Скопје
тел. 02/3220-870, е-пошта: contact@myla.org.mk

Предмет: Предлози за политики на повик до граѓанскиот сектор за придонес во подготвувањето на програмата за работа на Владата на Република Македонија за 2018 година

Датум: 15ти септември 2017 година

Почитувани,

Македонското здружение на млади правници (МЗМП) врз основа на повикот до граѓанскиот сектор за придонес во подготвувањето на програмата за работа на Владата на Република Македонија за 2018 година споделува листа на препораки за политики. Препораките се однесуваат на областите на кои што работи здружението и се засноваат на досегашното искуство и спроведени анализи. Групирани по области, МЗМП ги предлага следниве мерки и активности:

1. Во однос на правото на бесплатна правна помош и пристапот до правда

Правото на **бесплатна правна помош**¹ за граѓаните кои не се во можност самите да ја обезбедат е од огромна важност. Но, системот за обезбедување на оваа помош е тотално нефункционален и не оди во прилог на оние на кои оваа помош им е најпотребна, што често води до пропуштање на преклузивни рокови, неостварување на некое право итн. Во моментот во Министерството за правда се одвива процес на подготовка на нов Закон за бесплатна правна помош во кој процес се вклучени сите заинтересирани страни, но сепак доколку во текот на оваа година не се заврши тој процес, тврдиме дека ова прашање е од клучна улога во обезбедувањето на пристап до правда на најранливите категории на граѓани и треба да биде приоритет на Владата во 2018 година.

Условите за доделување на БПП и правните прашања се рестриктивни, а постапката трае долго пред се поради несоодветна техничка поддршка и недостаток на човечки ресурси. Корисниците често се откажуваат од ова право претпоставувајќи дека нема на време да ја добијат потребната правна помош, а има доста и кои воопшто не знаат дека го имаат вакво право. Нема усогласеност на моменталниот ЗБПП со другите поврзани закони како ЗПП, ЗОУП, ЗСТ, ЗПД итн.

Предлог мерки:

¹ Извештај за примената на Законот за бесплатна правна помош <https://goo.gl/JwosnX>
Обезбедување на информации, совети и правна помош во Република Македонија, извештај за 2016 http://myla.org.mk/wp-content/uploads/2016/09/MZMP_TRIPPLE-A_A5_PDF.pdf
Бајка или реалност? Бесплатната правна помош во Република Македонија <https://goo.gl/7V9M4J>
Анализа на примената на законот за бесплатна правна помош за периодот 2010 - 2012 година <https://goo.gl/MjkURQ>
Анализа за достапноста и пристапот до бесплатна правна помош за лицата баратели на азил во РМ <https://goo.gl/WTXFCu>
Како да ги остварам и заштитам моите права? Колку ќе ме чини тоа? <https://goo.gl/ec61dB>

1.1 Во однос на правната помош во кривичните постапки (одбрана)²

- Воспоставување и примена на независен механизам од страна на и во рамки на Адвокатската комора на РМ за оценка на квалитетот на обезбедената одбрана од страна на бранителите по службена должност како и на бранителите поставени од судовите согласно чл. 75 од ЗКП (Одбрана за сиромашни).
- Воспоставување и примена на механизам за транспарентно поставување на бранителите по службена должност односно бранители согласно чл. 75 од ЗКП притоа почитувајќи ја волјата на осомничениот односно обвинетиот, водејќи внимание за квалитетот на обезбедената правна помош и да се избегне фаворизирање на адвокати на штета на осомничениот/обвинетиот.
- Воспоставување на јасна обврска за признавање на сите реално направени трошоци од страна на бранителите, пресметани согласно важечката Адвокатска тарифа и нивно плаќање во разумен рок.
- Измена и дополнување на чл. 75 ЗКП со што ќе се воспостават јасни критериуми за утврдување на имотната состојба на лицето кое има потреба од одбрана за сиромашни во поглед на приходите и имотот на лицето при што во поединечните случаи задолжително би зеле во предвид и а) сериозноста на делото и предвидената казна и б) правната и фактичката сложеноста на случај.
- Овозможување на правото на секое лице, задржано или лишено од слобода, осомничено или обвинето да биде поучено на јасен и разбирлив начин за правото на бранител како и за правото на одбрана за сиромашни без било какво посредништво на институцијата каде лицето е задржано или пред која се води постапката преку информативни летоци на повеќе јазици, Народниот правобранител и граѓански организации.
- Воспоставување на денови на правна помош во затвори, притвори, прифатни центри за странци и барател на азил и други места каде лицата се лишени од слобода.
- Правната помош за децата во ризик како и децата осомничени или обвинети за кривични дела да се остварува во постапка уредена со ЗПД и ЗКП, а не согласно Законот за бесплатна правна помош.

1.2 Во однос на правната помош во останатите правни прашања и постапки³

- Донесување на нов Закон за бесплатна правна помош со кој ќе се уреди обезбедувањето на правната помош за сите прашања и постапки освен одбраната во кривичните постапки. (Доколку до усвојувањето на Стратегијата не е донесен). Со донесувањето на Законот треба да се гарантира:
 - a. Целосно инкорпорирање на критериумите на ЕСЧП воспоставени во пресудата Airey v. Ireland во однос на правото на правна помош во не-кривични постапки во поглед на т.н means & merits тест
 - b. Ефикасен систем за претходна правна помош (информации и советувања) составен од граѓански организации и правни клиници со особен фокус на најранливите категории лица (лица кои живеат во крајна сиромаштија, лица со попреченост, маргинализирани и стигматизирани заедници)
 - c. Правната помош треба да биде достапна за сите правни прашања кои се од значење на заштита на уставно загарантираните права, имотно-правните и семејни прашања, статусните прашања, работните односи

² Задолжителната одбрана и правото на одбрана за сиромашни се детално анализирани во <http://www.akademik.mk/wp-content/uploads/2017/06/Kalajdziev-i-dr..pdf>

³ Препораките се засноваат на 7 годишно набљудување на примената на ЗБПП публикувано во годишни извештаи и анализи достапни на: <http://foom.mk/mk/Home/Publications?catID=9&additionalID=80>